

PRŮKAZ OZP

Příručka informovaného žadatele

Účelem průkazu osoby se zdravotním postižením (OZP) je lidem se sníženou schopností se pohybovat a orientovat v prostoru, čase či sociálních situacích zajistit přístupnější cestování a snazší orientaci.

Nárok na průkaz má osoba starší 1 roku, kterou dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav omezuje ve schopnosti pohyblivosti a orientace.

1 Kde si o průkaz požádat?

O průkaz se žádá na oddělení Dávky pro osoby se zdravotním postižením příslušné pobočky Úřadu práce ČR. Příslušnost se určuje podle trvalého bydliště, přijmout vás ale musí na každé pobočce, která se dávkami pro osoby se zdravotním postižením (OZP) zabývá. Snadno se zorientujete na webových stránkách Úřadu práce ČR: <https://www.uradprace.cz/kontakty-na-pobocky>.

Formulář lze vyplnit i online a odeslat jej prostřednictvím datové schránky.

S sebou je při prvním kontaktu s úřadem nutné mít pouze průkaz totožnosti. Samotnou žádost o průkaz je možné předem vyplnit elektronicky a vytisknout zde: <https://www.mpsv.cz/web/cz/-/zadost-o-priznani-prukazu-osoby-se-zdravotnim-postizenim>, je ale možné ji také vyplnit až na místě.

2 Jak bude řízení probíhat?

O přiznání průkazu TP, ZTP nebo ZTP/P rozhoduje Úřad práce na základě posudku o zdravotním stavu, který vydává Institut posuzování zdravotního stavu na základě určení stupně postižení schopnosti **pohyblivosti a orientace**. Vycházet bude především z lékařských zpráv, které si od vás po podání žádosti úřady vyžádají. Platí pravidlo, že čím více aktuálních a realitě odpovídajících zpráv, tím lépe. Jde jednoduše o to, aby posudkový lékař měl co nejvíce informací o vašem zdravotním stavu.

Institut posuzování zdravotního stavu váš nárok posuzuje především podle příslušné vyhlášky (388/2011Sb.). Její součástí je tabulka zdravotních stavů, ze kterých podle vámi dodaných zpráv vybírají ty, které pro vás platí. Podle ní pak rozhodne, na jaký typ průkazu máte nárok:

Zdravotní stavy, které lze považovat za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace pro účely přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením

1. Za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace na úrovni středně těžkého funkčního postižení pohyblivosti a orientace lze považovat tyto zdravotní stavy:

- a) ztráta úchopové schopnosti nebo podstatné omezení funkce horní končetiny,
- b) anatomická ztráta několika prstů nohou nebo ztráta nohy v nártu a výše až po bérec včetně,
- c) podstatné omezení funkce dolní končetiny,
- d) středně těžké omezení funkce dvou končetin,
- e) zkrácení dolní končetiny přesahující 5 cm,
- f) postižení pánve s poruchou pánevního prstence a závažnou neurologickou symptomatologií,
- g) postižení páteře s často recidivujícími projevy nervosvalového dráždění a poruchou svalového korzetu nebo se ztuhnutím dvou úseků páteře,
- h) stavy spojené s často se opakujícími poruchami vědomí nebo závrativými stavy,
- i) omezení pohyblivosti a celkové výkonnosti při běžném zatížení při interních a onkologických postiženích,
- j) psychické postižení s opakujícími se poruchami komunikace a orientace v exteriéru; u mírného stupně autistické poruchy se zachovanou přiměřenou komunikací a chováním v obvyklých situacích, s obtížným navazováním sociálních kontaktů, s projevy zvláštních nebo neadekvátních odpovědí na sociální stimulaci okolí,
- k) neurodegenerativní postižení s pohybovou chudostí, poruchou posturální stability, slabostí dvou končetin a podstatným snížením dosahu chůze.

2. Za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace na úrovni těžkého funkčního postižení pohyblivosti a orientace lze považovat tyto zdravotní stavy:
a) anatomická ztráta dolní končetiny v kolenním kloubu nebo výše, exteriérový uživatel protézy,
b) anatomická ztráta dolních končetin v nártěch nebo v nártu a bérce,
c) funkční ztráta dolní končetiny se ztrátou opěrné funkce,
d) anatomická ztráta dolní a horní končetiny v úrovni bérce a předloktí,
e) anatomická ztráta horních končetin v úrovni předloktí,
f) těžké omezení funkce dvou končetin,
g) postižení pánve provázené těžkými parézami dolních končetin nebo závažnou nestabilitou pánevního prstence,
h) postižení páteře provázené těžkými parézami končetin nebo ztuhnutím tří úseků páteře nebo závažné deformity páteře s omezením exkurzí hrudníku,
i) těžké postižení pohyblivosti a celkové výkonnosti již při lehkém zatížení při interních a onkologických postiženích,
j) celková ztráta sluchu podle Fowlera 85% a více s neschopností slyšet zvuky a rozumět řeči i přes nejlepší korekci (oboustranná praktická nebo úplná hluchota) u osoby starší 18 let věku,
k) kombinované postižení sluchu a zraku (hluchoslepota) funkčně v rozsahu oboustranné středně těžké nedoslýchavosti, kterou se rozumí ztráta sluchu podle Fowlera 40 až 65%, a oboustranné silné slabozrakosti, kterou se rozumí zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí na lepším oku, kdy maximum je menší než 6/60 a minimum rovné nebo lepší než 3/60, nebo oboustranné koncentrické zúžení zorného pole v rozsahu 30 až 10 stupňů, i když centrální ostrost není postižena,
l) oboustranná těžká ztráta zraku, kterou se rozumí zraková ostrost s korekcí, kdy maximum je menší než 3/60, minimum lepší než 1/60,
m) psychické postižení s často se opakujícími závažnými poruchami komunikace a orientace v exteriéru; u středně těžkého stupně autistické poruchy s nápadnými deficity ve verbální a nonverbální komunikaci, značně abnormálním nebo rušivým chováním, s výrazně redukovanou nebo výrazně abnormální reakcí na sociální stimulaci okolí,
n) neurodegenerativní postižení s mnohočetnými hybnými komplikacemi typu rigidity, hypokinézy, tremoru, ataxie, mimovolných pohybů.
3. Za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace na úrovni zvláště těžkého funkčního postižení nebo úplného postižení pohyblivosti a orientace lze považovat tyto zdravotní stavy:
a) anatomická ztráta dolní končetiny v kolenním kloubu nebo výše, interiérový uživatel protézy nebo odkázanost na invalidní vozík z uvedeného důvodu,
b) anatomická ztráta dolních končetin v bércích nebo výše,
c) anatomická ztráta horních končetin v úrovni lokte nebo výše nebo anatomická ztráta horní a dolní končetiny v úrovni paže a stehna,
d) funkční ztráta dolní končetiny se ztrátou opěrné funkce a současná funkční ztráta horní končetiny,
e) funkční ztráta dolních končetin se ztrátou opěrných funkcí,
f) zvláště těžká porucha pohyblivosti na základě závažného postižení tří a více funkčních celků pohybového ústrojí; funkčním celkem se rozumí hrudník, páteř, pánev, končetina,
g) disproporční poruchy růstu provázené závažnými deformitami končetin a hrudníku, pokud tělesná výška nepřesahuje po ukončení růstu 120 cm,
h) multiorgánové selhávání dvou a více orgánů nebo ztráta imunity spojené se zvláště těžkým postižením orientace nebo pohyblivosti,
i) celková ztráta sluchu podle Fowlera 85% a více s neschopností slyšet zvuky a rozumět řeči i přes nejlepší korekci (oboustranná praktická nebo úplná hluchota) u osoby mladší 18 let věku,
j) neúplná (praktická) nevidomost obou očí, kterou se rozumí zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí 1/60, 1/50 až světlocit se správnou světelnou projekcí nebo omezení zorného pole do 5 stupňů kolem centrální fixace, i když centrální zraková ostrost není postižena, nebo úplná nevidomost obou očí, kterou se rozumí ztráta zraku zahrnující stavy od naprosté ztráty světlocitu až po zachování světlocitu s chybnou světelnou projekcí,
k) kombinované těžké postižení sluchu a zraku (těžká hluchoslepota) funkčně v rozsahu oboustranné těžké nedoslýchavosti až hluchoty, kterou se rozumí ztráta sluchu podle Fowlera horší než 65%, a oboustranná těžká ztráta zraku, kterou se rozumí zraková ostrost s korekcí, kdy maximum je menší než 3/60, minimum lepší než 1/60,
l) střední, těžká nebo hluboká mentální retardace nebo demence, je-li IQ nižší než 50,
m) psychické postižení se ztrátou duševních kompetencí, s neschopností komunikace a orientace; u těžkého stupně autistické poruchy s těžkou poruchou verbální a nonverbální komunikace, těžce abnormálním nebo rušivým chováním, s minimální odpovědí nebo těžce abnormální reakcí na sociální stimulaci okolí,
n) neurodegenerativní postižení s akinézou, mnohočetnými velmi těžkými hybnými komplikacemi a těžkými neuropsychickými projevy.

Je však třeba dodat, že každá žádost se posuzuje individuálně a kromě samotné diagnózy jsou důležité i vaše reálné schopnosti

3 Na jaké zvýhodnění budu mít nárok?

Zákonné nároky držitelů jednotlivých typů průkazu:

1. Osoba, která je držitelem **průkazu TP**, má nárok na:
 - vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky
 - přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních.
2. Osoba, která je držitelem **průkazu ZTP**, má nárok na:
 - vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky
 - přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních
 - bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob (tramvajemi, trolejbusy, autobusy, metrem), slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy.
3. Osoba, která je držitelem **průkazu ZTP/P**, má nárok na:
 - vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky
 - přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních
 - bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob (tramvajemi, trolejbusy, autobusy, metrem) slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy
 - bezplatnou dopravu průvodce veřejnými hromadnými dopravními prostředky v pravidelné vnitrostátní osobní hromadné dopravě (tzn. MHD, doprava autobusem a vlakem)
 - bezplatnou dopravu, vodícího psa, je-li úplně nebo prakticky nevidomá, pokud ji nedoprovází průvodce.

Příspěvek na mobilitu

V případě přiznání průkazu ZTP nebo ZTP/P můžete mít také nárok na navazující příspěvek, tzv. **příspěvek na mobilitu**. O ten se vyplatí žádat v případě, že se pravidelně dopravujete placenou dopravou (vlastním autem nebo MHD) například za prací, službami, za rodinou a podobně. Příspěvek představuje **900 Kč měsíčně**. Žádat o příspěvek na mobilitu můžete na tom samém místě, na kterém jste žádali o průkaz OZP. Formulář žádosti najdete zde: <https://www.mpsv.cz/web/cz/-/zadost-o-prispevek-na-mobilitu>.

Parkovací karta OZP

Vázána na průkaz OZP je také **Parkovací karta osoby se zdravotním postižením** a to tak, že s přiznáním **průkazu ZTP nebo ZTP/P** vzniká automaticky nárok na tuto parkovací kartu (u průkazu TP nárok nevzniká). Požádat o parkovací kartu je možné na počkání na sociálním odboru příslušné městské části. Potřebujete k tomu právě hotový průkaz ZTP nebo ZTP/P, platné rozhodnutí o vydání průkazu, občanský průkaz a také fotografii pasového formátu.

Daňové úlevy

Přiznaný průkaz ZTP/P vyživovanému dítěti nebo manželovi/manželce s omezenými příjmy pak zajišťuje také slevu na dani z příjmu.

Další nároky

Další nároky, již nestanovené zákonem, jsou nejrůznější slevy na volnočasové aktivity, jako jsou například kina, bazény, různá sportoviště či kulturní instituce (muzea, divadla apod.). Tam už je ale třeba se orientovat podle ceníků jednotlivých služeb - různé služby mohou mít různé slevy.

Na této webové stránce naleznete seznam konkrétních výhod pro držitele průkazů TP, ZTP a ZTP/P: <http://test.ligaportal.cz/prukaz-a-vyhody-osob-se-zdravotnim-postizenim/jake-vyhody-mohu-vyuzit-s-prukazem-tp-ztp-a-ztp-p>.

4 Na co si mám dát pozor?

Podklady pro Institut posuzování zdravotního stavu

- Jako směrodatné podklady pro posouzení zdravotního stavu považuje Institut posuzování zdravotního stavu **především lékařské zprávy**. Důležité tedy bude dodat co nejvíce zpráv od odborníků, jakými jsou **psychiatři, kliničtí psychologové, neurologové apod.** Tyto zprávy by pak v ideálním případě **neměly být starší než 3 měsíce**.
- Vhodné je dodat i **nelékařské zprávy** (škola, sociální služby, speciální pedagogové, psychologové, terapeuti apod.), jen je třeba počítat s tím, že jim dává IPZS menší vypovídající hodnotu.
- Podklady můžete dodat **přímo na ÚP nebo také praktickému lékaři**, jehož kontakt jste uvedli v žádosti o průkaz. Od něj si totiž IPZS dokumentaci vyžádá.

Námítky a odvolání

- Pokud s rozhodnutím Úřadu práce nesouhlasíte, je možné využít opravných prostředků. Je ale **nutné jednat okamžitě, lhůta pro odvolání je totiž 15 dní od doručení rozhodnutí**.
- Námítky je možné podat už po obdržení vyrozumění o posudkových závěrech** a vedou k opětovnému posouzení totožným posudkovým lékařem. Při psaní námítky je **nutné argumentovat s ohledem na schopnosti pohyblivosti a orientace**. Ideální je tak **detailně popsat, jak se ve vašem životě projevuje to, že máte omezenou schopnost se pohybovat nebo orientovat**.
- Odvolání je prostřednictvím Úřadu práce směřováno k Ministerstvu práce a sociálních věcí**. Dojde tak k posouzení jiným posudkovým lékařem. Pro argumentaci při odvolání je postup stejný jako u námítek.
- V případě potřeby můžete **využít podporu Poradny NAUTIS při zpracování opravných prostředku**. Je nutné ale jednat okamžitě, abychom byli schopni společně zpracovat kvalitní odvolání a dodržet přitom stanovené lhůty.

5 Kde se dozvím více informací?

Ministerstvo práce a sociálních věcí

<https://www.mpsv.cz/web/cz/-/priznani-prukazu-ozp>

Poradna NAUTIS

poradna@nautis.cz, +420 778 402 641

<https://nautis.cz/portfolio/cz/poradna>

NAUTIS